ODOS KLIJŲ ISTORIJA IR JŲ VERTĖ ŠIANDIEN

KLIJAI, JUNGIANTYS KARTAS

Istorija, kuri patobulino tūkstantmečių amatą.

Tikri odos klijai. Be mirkymo ir kaitinimo.

Baldams, medienos restauravimui ir darbams, kuriuose svarbu išsaugoti galimybę jungtį vėl išardyti.

MEDIENA JUNGIAMA JAU TŪKSTANTMEČIUS

Gerokai anksčiau, nei atsirado sintetiniai medienos klijai, meistrai naudojo gyvūninės kilmės baltyminius klijus. Odos klijų pagrindas - kolagenas. Gimininigi klijai buvo gaminami ir iš kaulų bei žuvų žaliavos.

Stalius gamina kėdę. N. de Garis Davies 1929 m. faksimilė pagal Rekhmirės kapo sienų tapybą, apie 1479-1396 m. pr. Kr.

Renisenebo kėdė, apie 1450 m. pr. Kr. Medis, juodmedis, dramblio kaulas.

KAIP DIRBO SENOVĖS STALIAI?

Medienos konstrukcijas laikė įlaidai, kaiščiai ir tiksliai priderintos jungtys. Klijai papildė šį amato arsenalą: padėjo sujungti dalis ir tvirtinti plonas dekoratyvines medžiagas.

Jau I a. pr. Kr. romėnų poetas Lukrecijus aprašė medieną, sujungtą jaučio kilmės klijais. Tai daugiau kaip 2000 metų senumo liudijimas apie šio principo naudojimą.

1935 / PROVERŽIS ODOS KLIJŲ TECHNOLOGIJOJE

ODOS KLIJAI, PAKEITĘ DARBO EIGĄ.

„Franklin Glue Co.“ pastatas. Archyvinė nuotrauka iš gamintojo istorijos.

Istorinė skystų odos klijų pakuotė.

1935 NUO ŠILDOMO PUODO IKI PARUOŠTŲ SKYSTŲ KLIJŲ

„Franklin Glue Company“ pristatė paruoštus skystus odos klijus, kurių nebereikėjo mirkyti ir kaitinti. Baldų meistrai galėjo klijuoti kambario temperatūroje, tiesiai iš pakuotės. Gamintojo duomenimis, tai buvo pirmieji pasaulyje paruošti naudoti skysti odos klijai.

Tai buvo reikšmingas proveržis medienos klijavimo technologijoje, atvėręs staliams visame pasaulyje patogesnį būdą dirbti su odos klijais. Nebereikėjo šildomo klijų puodo ir nuolatinės temperatūros priežiūros. Tradicinis amatas įgijo naują darbo laisvę.

1935 m. prasidėjo „Franklin“ skystų odos klijų istorija. „Titebond“ prekės ženklas atsirado 1951 m.

TIKRI ODOS KLIJAI. BE KAITINIMO.

Tradiciniai odos klijai: smulkūs, netaisyklingi gintariniai grūdeliai ir plokštelės.

Tradicinis šildomas klijų indas ir paruošta skysta alternatyva. Archyvinė produkto nuotrauka.

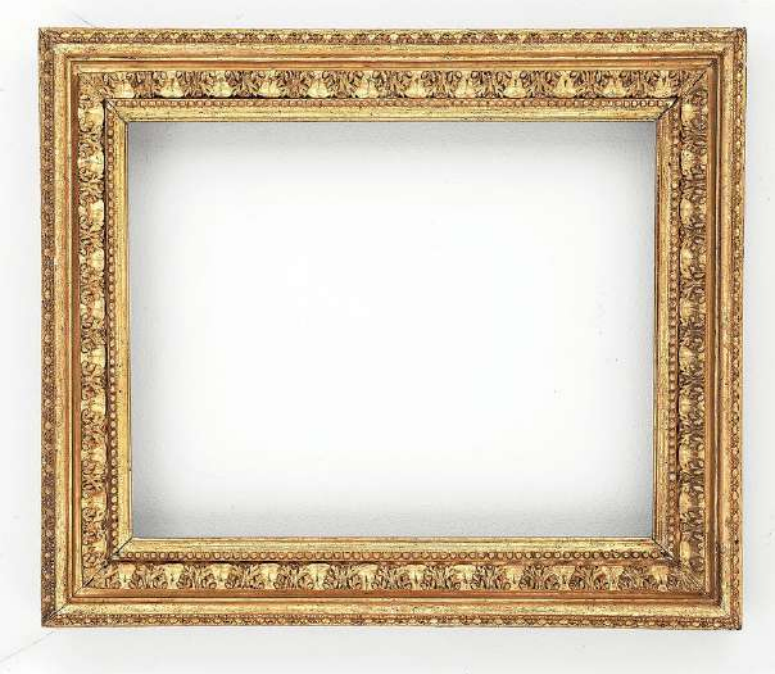
MIRKYTI. PAŠILDYTI. DIRBTI ŠILTAI.

Sausi odos klijai pirmiausia išbrinkinami vandenyje, tada švelniai šildomi vandens vonelėje. Dažnai dirbama maždaug 60 °C temperatūroje; konkretus režimas priklauso nuo klijų rūšies. Atvėsdami jie stingsta, todėl reikia planuoti darbo tempą.

Sausos granulės laikosi ilgai, tačiau paruoštą vandeninį tirpalą gali pažeisti mikroorganizmai. Netinkamai laikomi klijai genda, gali atsirasti nemalonus kvapas.

„Genuine Hide Glue“ išsaugo natūralią baltyminę klijų prigimtį, bet yra paruošti tepti tiesiai iš buteliuko.

TVIRTA JUNGTIS. GALIMYBĖ SUGRĮŽTI.

Restauruojant svarbu ne tik suklijuoti. Svarbu ir palikti galimybę ateityje prie kūrinio grįžti: atverti jungtį, pataisyti detalę ir išsaugoti kuo daugiau autentiškos medžiagos.

Medinis rėmas, Roma, apie 1680-1700 m. Istorinė iliustracija; tai nėra šiais klijais restauruoto objekto pavyzdys.

KODĖL TAI SVARBU ŠIANDIEN?

„Titebond Genuine Hide Glue“ jautrumas drėgmei padeda suminkštinti klijų jungtį ir atskirti detales. Restauratorius gali kontroliuoti procesą, atsižvelgdamas į medieną, apdailą ir ankstesnius taisymus.

Tai aktualu antikvarinių baldų jungtims, faneruotės remontui, mediniams paveikslų rėmams ir kitiems medienos dirbiniams. Ilgesnis surinkimo laikas padeda ramiai suderinti sudėtingesnes detales.

Paveikslo medinis rėmas ir pati tapyba nėra tas pats. Klijus drobei, gruntui ar dažų sluoksniui parenka konservavimo specialistas pagal konkretaus kūrinio tyrimus.

ĮVERTINTA RESTAURATORIŲ.

Lietuvos dailės muziejaus P. Gudyno restauravimo centre tirti NAVAKO pasiūlyti „Titebond Liquid Hide Glue“ klijai.

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS
NACIONALINĖ KULTŪROS ĮSTAIGA

Antakalnio g. 4, LT-01128, Vilnius, tel. (8 5) 262 90 30, faks. (8 5) 213 60 06, el. p. muziejus@ldm.lt
Juridinių asmenų registro kodas 190756087, PVM mokėtojo kodas LT907560811

UAB "NAVAKO"

Generaliniam direktoriui Aurelijui Navikui

Atsiliepimas apie klijus

UAB „NAVAKO“ firmai pasiūlius stalių klijus "Titebond Liquid Hide Glue" („Titebond“ (JAV) meninių ir istorinių baldų restauravimui, šie klijai buvo patikrinti Dailės muziejaus P. Gudyno restauravimo centro mokslinio tyrimo skyriuje siekiant įsitikinti kiek klijai atitinka restauravimo medžiagoms keliamus reikalavimus.

Tyrimų metu infraraudonosios spektroskopijos metodu nustatyta, kad klijų pagrindinis komponentas yra baltymas, atitinkantis restauravime naudojamus odos klijus,. Išmatuotas klijų plevelės rūgštingumas pH =6,02; po 1000val. dirbtinio sendinimo (prie padidinto UV kiekio, aukštesnės temperatūros ir drėgmės) klijų plevelės pH= 5, 37.

Galime daryti išvadą, kad klijai "Titebond Genuine Hide Glue" tinka istorinių ir meninių baldų bei kitų muziejinių medienos eksponatų restauravimui.

Mokslinių tyrimų skyriaus vedėja,
Janina Lukšėnienė

100 Atkurtai Lietuvai

KĄ PARODĖ TYRIMAS?

Infraraudonosios spektroskopijos metodu nustatytas pagrindinis komponentas - baltymas, atitinkantis restauravime naudojamus odos klijus.

Klijų plėvelės pH buvo 6,02. Po 1000 valandų dirbtinio sendinimo, veikiant didesniam UV kiekiui, temperatūrai ir drėgmei, pH buvo 5,37.

„Titebond Genuine Hide Glue“ tinka istorinių ir meninių baldų bei kitų muziejinių medienos eksponatų restauravimui.

Atsiliepimo išvados santrauka. Dokumentą pasirašė Mokslinių tyrimų skyriaus vedėja Janina Lukšėnienė. Šaltinis - NAVAKO pateiktas Lietuvos dailės muziejaus atsiliepimas.

KAI SVARBI KIEKVIENA JUNGTIS.

Antonio Stradivari „Antonius“, 1711 m. Tikra muziejaus nuotrauka. Šis instrumentas sukurtas gerokai anksčiau nei „Titebond“ klijai.

„Titebond Liquid Hide Glue“ pakuotės tarp muzikos instrumento detalių. Archyvinė produkto nuotrauka.

KAD INSTRUMENTAS SKAMBĖTŲ IR RYTOJ

Odos klijai turi ilgą tradiciją muzikos instrumentų gamyboje. Jų standi jungtis ir galimybė ją vėl atverti yra vertingos savybės. Skystą „Genuine Hide Glue“ gamintojas siūlo instrumentų remontui; konkrečią jungtį ir klijus parenka meistras.

KRAKELIŪROS RAŠTAS. SENOVĖS ŽAVESYS.

SUŽINOKITE, KAIP TAI PADARYTI > ATIDARYTI PDF

SENDINIMAS IR KRAKELIŪROS EFEKTAS

Šie klijai naudojami ir dekoratyviniam suskilusių dažų efektui kurti. Baldai, rėmeliai ir dekoratyviniai dirbiniai gali įgauti sendintą išvaizdą. Pirmiausia verta išbandyti pasirinktų dažų ir klijų derinį ant atskiro medienos pavyzdžio.

10 min.	ATVIRAS DARBO LAIKAS
20-30 min.	BENDRAS SURINKIMO LAIKAS
Virš +10 °C	DARBO TEMPERATŪRA

Laikai nurodyti esant apie +21 °C ir 50 % santykinei drėgmei. Skirta vidaus darbams, ne nuolat drėgnoms vietoms ir ne laikančiosioms konstrukcijoms.